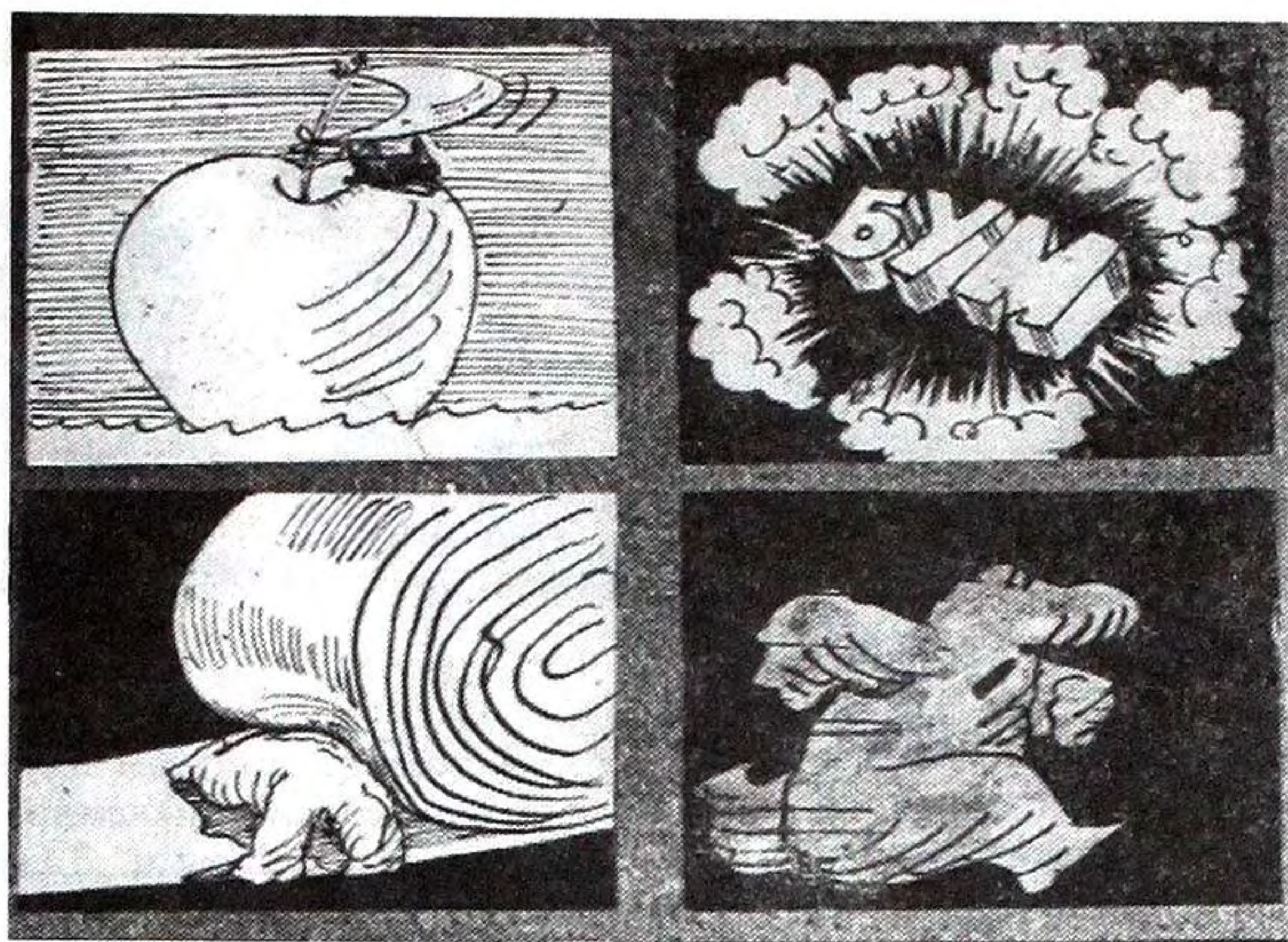

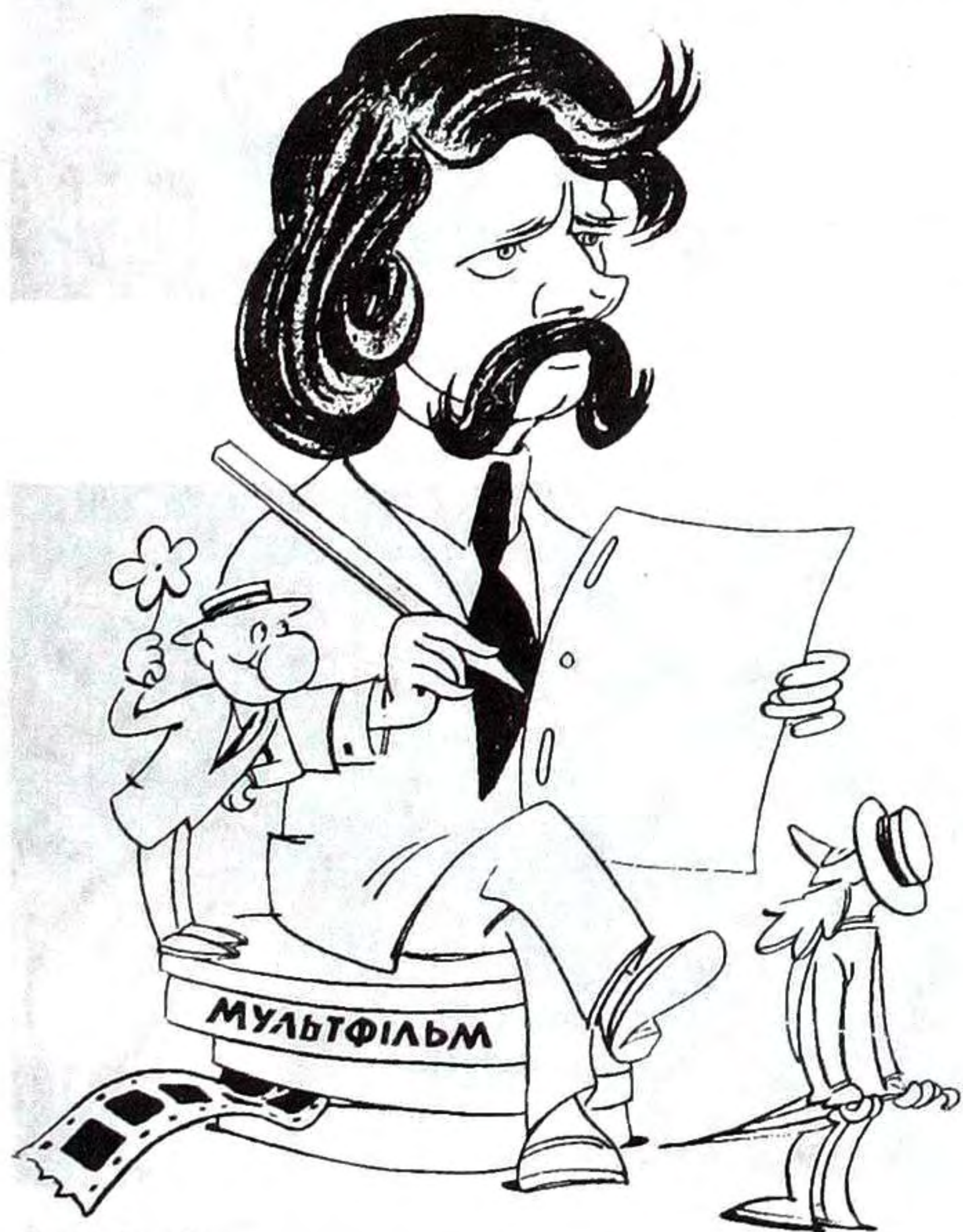

Кадри із фільму
"Альтернатива".
1986.

Алла
ПІДЛУЖНА

Від смішного до ВЕЛИКОГО...

Володимир Гончаров.
Шарж Анатолія Арутюнянца.

Я проти думки, що в житті все випадково. Ні, кожному визначено той дивний, незбагнений лабіринт, в якому ми рухаємося навіпамацьки і який зветься дещо високопарно - "життєвий шлях". Доля розпорядилася так, що кар'єр, в якому наш герой у дитинстві ловив рибу з сусідськими хлопчиками, став звалищем старої кіноплівки. Не забажалося їй послати туди машину із запчастинами літаків, щоб став він сміливим льотчиком. Ні, хлопче, розбирайся із старими кіноплівками, роздивляйся їх, крути на апараті, пристосовувавши для цього перевернутого велосипеда, знайди на цій плівці небачене досі диво - мультфільм "Бембі". І вирушай до Країни Мультиплікації, і будь на все життя отруєний цим солодким запахом кіноплівки.

Вдячний Долі за той ковток солодкої отрути Володимир Гончаров, відомий український режисер анімації, визнаний майстер, автор багатьох мультиплікаційних стрічок.

Творчість, як відомо, є втіленням ідей, що носяться у повітрі і шукають своїх провідників. Володимир Гончаров був упевнений у правильності свого вибору. Його бажання здійснилися, він прилучився до братерства творців. І називалися вони аніматорами. І зажив він у світі безмежної фантазії. Володимиром Гончаровим керувало відчуття причетності до великої філософії життя. У нього завжди була і є потреба у діалозі - поспілкуватися, донести свої думки, почути їх відгук у відповіді співрозмовника. Не секрет, що в традиціях сміхової культури до людини значно простіше донести дуже серйозні речі, поговорити

з нею на теми глобального порядку, повернути до проблем найбільочіших.

Малювати Володимир Гончаров любив змалку, вчився у художньому училищі, шліфував майстерність образного мислення, довгий час співпрацюючи з журналом "Перець". Шанувальники цього видання добре пам'ятають довершені за виконанням карикатури Гончарова. Закінчив кінофакультет Київського інституту театального мистецтва ім. І.Карпенка-Карого. Та на той час вже опановував мистецтво мультиплікації на Київській студії науково-популярних фільмів. Як згадує Володимир Максимович: "У мене все виходило, відразу, з перших днів". За рік до закінчення інституту у 1968 році дебютував власною картиною - сатиричною збіркою "Камінь на дорозі". Цей фільм стає своєрідною точкою відліку у тому напрямі, який обрав для себе Володимир Гончаров. Це здебільшого політична сатира, гострий, гнівно-саркастичний погляд на дійсність, зразки тонкої природи іномовлення. "Я люблю знімати політичні фільми", - зізнається режисер. У творчій співдружності з відомим письменником Феліксом Кривіним Гончаров зняв одну з кращих своїх картин "Правда крупним планом". Свого часу, а це якраз був період так званої перебудови, на долю картини випали важкі випробування - її не приймали, арештовували, забороняли, режисерові було непереливки. І хоча зараз ми дивимося на перипетії нашого життя у колишньому соціалістичному просторі з певним скепсисом, події того часу, відтворені режисером у цій 10-

хвилинці, вражають метафоричністю, динамізмом розкриття суті художнього образу, поліфонічністю погляду на феномен влади. "Правда крупним планом" - колажна картина, в якій заставано різні мультиплікаційні техніки - фотомультиплікацію, малюнок, перекладки, фотомонтаж. Розповідь про нашу історію, етапи якої позначаються історичними особами - Сталін, Хрущов, Брежнєв, - перетворюється на гострий і безкомпромісний памфлет. Образ натовпу, який у фільмі постає у вигляді чомного безликого людського загалу, що тільки знай собі слухняно аплодує вождям, які змінюють один одного на трибуні, виростає у справжню алегорію зловісного абсурду існування в умовах, коли розгледіти правду нелегко навіть крупним планом.

У шухлядці уявної кінематографічної шафи Володимира Гончарова у розділі "Філософія життя" лежать фільми - "Демагог" (1968), "Чумацький Шлях" (1980), "... І сестра їхня Либідь" (1981), декілька сюжетів "Фітіля", "Джордано Бруно" (1984), "Альтернатива" (1986), "Тяп-ляп" (1986), "Камінний вік" (1987), мініатюра "Втеча" із збірника "Страсті-мордасті" (1992). Майже всі ці фільми були представлені у різні роки на міжнародних фестивалях у Польщі, Фінляндії, Хорватії, Канаді.

Візьму один із них - "Демагог". Через 20 років після його створення, цей фільм було показано на польському міжнародному фестивалі суперкоротких фільмів "Мінімакс" і він там здобув один із перших призів. Не старіє тема, коли її зроблено талановито. Алегорія у фільмі проста, та вона не спрощує художнього образу, знайденого для її втілення. Головний персонаж мініатюри - нуль, який стоїть у шерензі

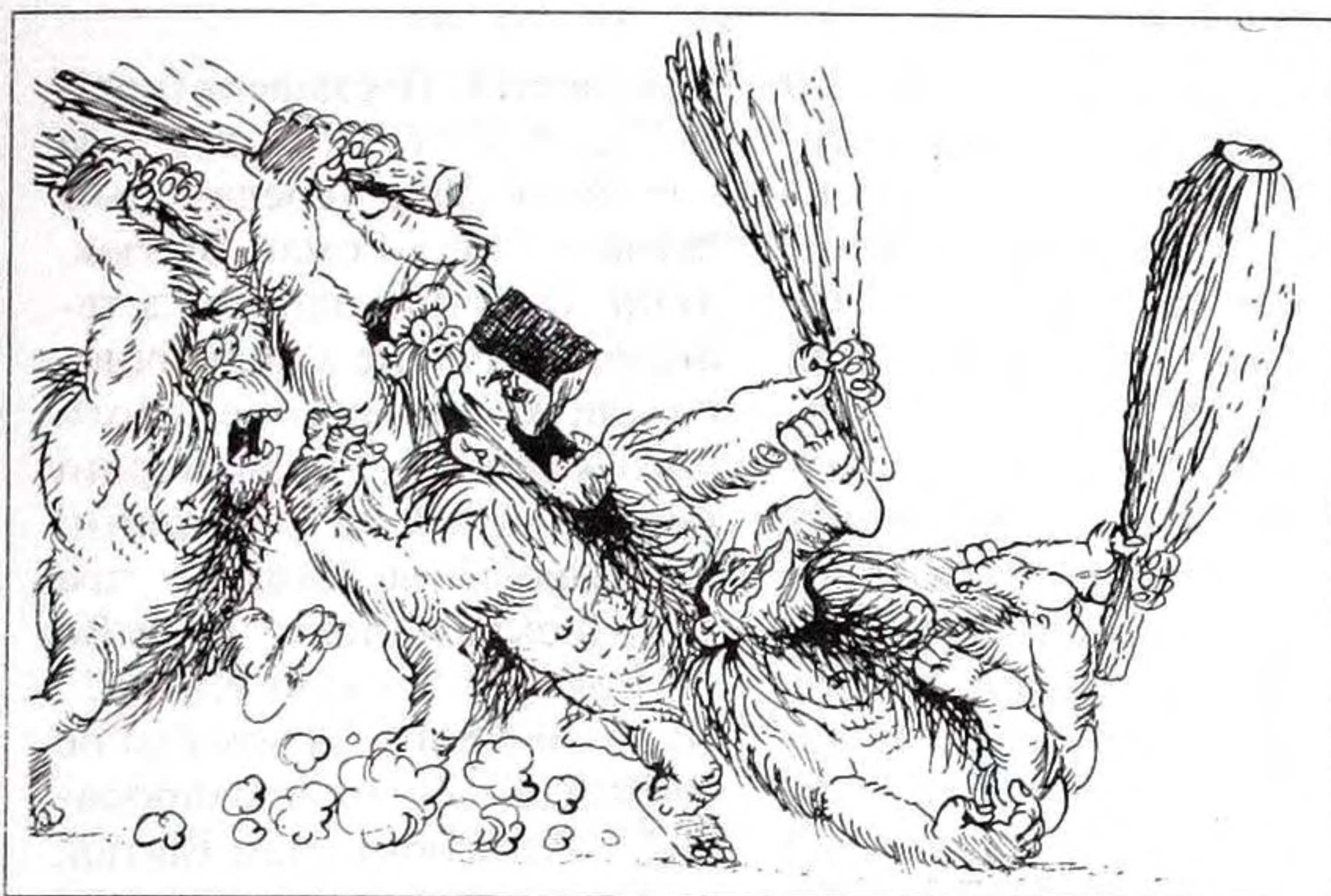
цифр, звісно, останнім після коми. Маленький, нікчемний, ну справжній тобі "нуль". Та не влаштовує його це місце, і роззвляє він свого маленького ротика. В результаті крику, розштовхавши попередні цифри, нуль опиняється десь уже між сімкою та вісімкою. Далі - більше, крик міцнішає, рот роззвляється сильніше, просування нагору триває, нуль уже між двійкою і трійкою. А за ним, тихенько, не відстаючи, підлабузницька кома. Нуль "росте" на очах, він позирає зверхньо на інші цифри, вже має ордени і відзнаки. Знову крик і черговий крок нагору. На екрані - коротенька візуальна мораль - у шерензі чисел першим стоїть пихатий нуль, поруч з ним кома, а вже після неї - один, два, три, чотири...

Дістаю ще одну коробку - фільм "Чумацький Шлях". Багато митців зверталось до творчої інтерпретації цієї поетичної легенди. Безперечно, анімація має певні переваги у зображальних можливостях. У картині з довершеним образотворчим вирішенням художниці Ніни Гузь, режисер створює панораму українського епосу. Найвиразніший із образів фільму - мати, яка проводить сина і повинна чекати. Натружені руки, зажурений погляд, приреченість у поставі. Ніби уособлення всіх матерів, від яких завжди йдуть сини. Завдяки майстерності аніматорів, кожний кадр набуває виняткової виразності. Створюється вигадлива ілюзія руху персонажів, а широка панорама крупних планів і багатоярусна зйомка дають відчуття глибини зображуваної картини.

У фільмі використовується змішана техніка - малюнок, перекладки. Об'ємність предметів особливо вражає у сцені, де сльоза матері повільно стікає по хлібині, яку вона загорне у хустинку синові в дорогу. Мак-

Кадри із фільму "Чумацький Шлях". Режисер В.Гончаров. 1980.

**Кадри
з фільму
“Камінний вік”.
Режисер
В.Гончаров.
1987.**

симальна виразність образотворчого ряду дає навіть почуття ілюзії ароматів, запахів. А метафора перетворення солі на зоряний шлях? Вона поетична і гарна. Їхав чумак своїм возом із сіллю просторами рідної України, їхав по землі, а далі... Ось він уже летить над нею, над рідною ненькою. І сяють, розсіпаються зірками Чумацького Шляху його добрі діла, добрі наміри. Нехитра історія про те, як українські чумаки їздили по сіль, перетворюється на притчу про прагнення будь-якої людини залишити свій слід на цій землі, слід корисний і добрий.

А ось фільм, який мені видався мистецьким кредо В.Гончарова. На мій погляд, саме в “Альтернативі” відчувається масштаб особистості режисера. Його індивідуальність, якій конче необхідно розібратися у собі і допомогти знайти відповідь тим, хто теж, як і він, долає шлях пізнання. У мультфільмі - проста алегорія - щось на зразок дороги, по якій ідуть дві дивні істоти, схожі на людей - темна і біла. Йдуть поруч, ніби проживають у цій ході своє життя, допомагають одне одному, зраджують, долають перешкоди, рятуються, радіють, і врешті-решт обнімають одне одного за плечі і чимчикують десь за горизонт і, віддаляючись, з'єднуються в одне ціле. Маленька думка виростає у глобальне узагальнення. Вічна монада... Вишукана стриманість кольорів - лише біла дорога і чорний простір. Тільки два кольори - та в них - вся багатобарвна палітра життя.

Можливо, так і залишився б для мене Володимир Гончаров художником серйозним, стриманим, таким, що звертається лише до тем гострих, актуальних, політичних, якби не інша

шухлядка у шафі режисера - “Все для дітей”.

У 70-ті, 80-ті роки малюки мали змогу бачити по телевізору чи у кінотеатрах переважно радянські мультфільми. Сьогоднішні діти стали заручниками мистецтва іншого світу, інших культур. Гадаю, що воно не робить їх кращими. Та ж теперішні діти - інші, й орієнтири життєві у них дещо змінилися. А ми, вже дорослі, все ще із задоволенням згадуємо фільми нашого дитинства, серед яких і мультфільми Володимира Гончарова - “Пригоди малюка Гіппопо”, “Чотири нерозлучні тарганчики і цвіркун”, “Жили-були думки”, “Сонечко і снігові чоловічки”. Звичайно, всі вони з певним дидактичним моментом, що обов'язково присутній у фільмах для дітей. І коли йдеться про витівки матеріалізованих у жіночі образи людських думок - доброї, злої, розумної, безглуздої, чудернацької. На моменті використання думок, що виникають у свідомості, їхньої взаємодії і протиставлення, як це зрештою відбувається і в житті, В.Гончаров будує інтригу фільму, зрозумілу і повчальну для малечі. І сумний дідок бажає позбутися надокучливих мешканців своєї печі - тарганчиків і цвіркуна, проте переконується, що краще жити з друзями. Снігові чоловічки згодні пожертвувати собою і розтанути, аби знайти сонечко, таке необхідне, щоб зігріти всіх інших.

Всі ці фільми режисера для дітей вирізняються досконаліми образними вирішеннями, поетичною алегоричністю думки, цікавими варіаціями взаємодії фантазії і реальності. Тому й запам'яталися.

Для Володимира Гончарова характерна безстрашність мит-

ця, який намагається спробувати себе у різних якостях. У нього відчувається та внутрішня сила, незбагненне внутрішнє право, яке дає йому можливість випробувати себе у багатьох напрямках творчості.

Напевно, саме це бажання Володимира Гончарова - бути поліглотом від анімації, безперечно, вкупі з іншими - життєвими проблемами, привели його на українсько-французьку кіностудію анімаційних фільмів “Борисфен-Лютес”, де він працює режисером уже кілька років. Студія “Борисфен-Лютес” спеціалізується на виробництві анімаційних серіалів, які виконує на замовлення іноземців. В.Гончаров плідно і багато працює, він поставив повнометражні мультфільми “Неприємності Софі”, “Бридке каченя”, “Шкіра віслюка”, знову ж таки, з виразним виховним моментом для дітей. Можна тільки пожалкувати, що ці вигадливі серіали дивляться десь, а не тут. Що ж, зараз, як ніколи, спостерігається момент перемоги обставин над бажаннями людини. Залишається втішатися тим, що наші майстри анімації можуть працювати на такому ж високому рівні, як європейці, американці, і це визнається у світі, а студія “Борисфен-Лютес” творчістю своїх режисерів інтегрує українську культуру у загальносвітову.

Важливо те, що Володимир Гончаров має змогу робити анімаційні фільми, виношувати нові задуми і мати впевненість, що вони втілюватимуться у життя. А це означає, що не припиняється його творча хода тим шляхом, яким ідуть у кінопросторі вигадані ним маленькі персонажі, непростим шляхом від великого до смішного, а потім назад - від смішного до великого...